

ẢNH HƯỞNG CỦA THUẾ THU NHẬP CÁ NHÂN ĐẾN CÁC DOANH NGHIỆP CÓ VỐN ĐẦU TƯ NƯỚC NGOÀI

Ngày 23.2.2000, Bộ Tài chính ban hành Thông tư số 15 hướng dẫn, bổ sung và sửa đổi một số điểm trong thông tư 39 (ngày 26.6.1997), quy định chi tiết thi hành pháp lệnh thuế thu nhập đối với người có thu nhập cao, dự kiến áp dụng từ ngày 1.7.2000 đã gây nên không ít vấn đề tranh cãi và bộc lộ nhiều điểm chưa hợp lý.

Theo thông tư 15 thì cách tính thuế thu nhập đối với công dân Việt Nam và người nước ngoài cụ thể như sau:
Cách tính thuế thu nhập đối với công dân Việt Nam và các cá nhân khác định cư tại Việt Nam

Bậc	Thu nhập bình quân tháng (đồng)	Thuế suất (%)	Thuế phải nộp (đồng)
1	Đến 2.000.000	0	0
2	Trên 2.000.000 đến 3.000.000	10	TNCT x 10% - 200.000
3	Trên 3.000.000 đến 4.000.000	20	TNCT x 20% - 500.000
4	Trên 4.000.000 đến 6.000.000	30	TNCT x 30% - 900.000
5	Trên 6.000.000 đến 8.000.000	40	TNCT x 40% - 1.500.000
6	Trên 8.000.000 đến 10.000.000	50	TNCT x 50% - 2.300.000
	Trên 10.000.000	60	TNCT x 60% - 3.300.000

Cách tính thuế thu nhập đối với người nước ngoài cư trú tại Việt Nam và công dân Việt Nam lao động tại nước ngoài

Bậc	Thu nhập bình quân tháng (đồng)	Thuế suất (%)	Thuế phải nộp (đồng)
1	Đến 8.000.000	0	0
2	Trên 8.000.000 đến 20.000.000	10	TNCT x 10% - 800.000
3	Trên 20.000.000 đến 50.000.000	20	TNCT x 20% - 2.800.000
4	Trên 50.000.000 đến 80.000.000	30	TNCT x 30% - 7.800.000
5	Trên 80.000.000 đến 120.000.000	40	TNCT x 40% - 15.800.000
6	Trên 120.000.000	50	TNCT x 50% - 27.800.000

Như vậy, mức khởi điểm chịu thuế đối với người nước ngoài đã tăng từ 5 triệu đồng lên 8 triệu đồng Việt Nam, trong khi đó, mức khởi điểm chịu thuế của người Việt Nam vẫn là 2 triệu đồng Việt Nam. Việc điều chỉnh khởi điểm thu nhập chịu thuế như trên sẽ giúp các doanh nghiệp sử dụng người lao động nước ngoài giảm được chi phí. Thông thường, các doanh nghiệp có vốn ĐTNN khi ký hợp đồng sẽ xác định khoản lương mà người lao động hưởng trọn, cơ quan sử dụng lao động chịu thuế và các khoản chi phí. Như vậy rõ ràng khi tăng mức khởi điểm chịu thuế đối với lao

động nước ngoài nhưng vẫn giữ nguyên khởi điểm thu nhập chịu thuế đối với người lao động Việt Nam sẽ khuyến khích các doanh nghiệp có vốn ĐTNN sử dụng lao động nước ngoài hơn là sử dụng lao động trong nước vì chi phí sử dụng lao động sẽ thấp hơn.

Cụ thể, nếu một doanh nghiệp có vốn ĐTNN sử dụng một lao động với mức lương 9.000.000 đồngVN/tháng thì chi phí sử dụng lao động sẽ là:

- Nếu sử dụng lao động là người nước ngoài:

Lương : 9.000.000 đồng

Thuế thu nhập phải nộp cho người lao động:

$9.000.000 \times 10\% - 800.000 = 100.000$ đồng

Chi phí sử dụng lao động: 9.100.000 đồng

- Nếu sử dụng lao động là người Việt Nam:

Lương: 9.000.000 đồng

Thuế thu nhập phải nộp cho người lao động:

$9.000.000 \times 50\% - 2.300.000 = 2.200.000$ đồng

Chi phí sử dụng lao động: 11.200.000 đồng

Như vậy, các doanh nghiệp có vốn ĐTNN bắt buộc phải chọn một trong hai giải pháp: hoặc sử dụng lao động nước ngoài, hoặc phải giảm mức lương trả cho người lao động Việt Nam.

Một số điểm bất hợp lý khác của quy định về thuế thu nhập mới là:

- Không kiểm soát được thu nhập của những người hành nghề tự do, do đó chưa thực sự giải quyết vấn đề bình đẳng trong nghĩa vụ nộp thuế

- Bỏ qua yếu tố gia cảnh của đối tượng chịu thuế: Nếu người lao động Việt Nam có mức thu nhập trên 2 triệu đồng nhưng phải đảm nhận việc nuôi nấng gia đình thì sẽ khác với người lao động độc thân có thu nhập trên 2 triệu đồng

- Mức thu nhập khởi điểm chịu thuế 2 triệu đồng đối với người lao động Việt Nam có thể phù hợp với địa phương này nhưng lại bất hợp lý với địa phương khác do điều kiện và chi phí sinh hoạt của mỗi địa phương khác biệt nhau.v.v. ...

Ở đây, trên giác độ lĩnh vực ĐTNN, để quy định về thuế thu nhập phát huy tốt tác dụng điều tiết thu nhập, theo chúng tôi cần tập trung giải quyết các vấn đề sau:

(i) Thứ nhất, để khắc phục tình trạng doanh nghiệp có vốn ĐTNN thiên về xu hướng sử dụng lao động nước ngoài để giảm chi phí lao động, cần thiết phải thực hiện hình thức thu trực tiếp.

Hiện nay có hai cách thu thuế thu nhập: thu trực tiếp (người chịu thuế kê khai và nộp trực tiếp cho các cơ quan thuế) và thu gián tiếp (cơ quan thuế ủy nhiệm cho các đơn vị sử dụng lao động thu thay và nộp vào ngân sách nhà nước). Cách thu trực tiếp chặt chẽ và công bằng hơn nhưng lại gặp rất nhiều khó khăn phức tạp khi áp dụng. Tuy nhiên, đây là hình thức thu mà trong tương lai chúng ta phải áp dụng triệt để và có thể tăng cường vai trò quản lý của người sử dụng lao động để đảm bảo thu đúng và thu đủ.

Như vậy, khi ký hợp đồng lao động, các doanh nghiệp chỉ quy định mức lương phải trả cho người lao động, còn mức thuế thu nhập, người lao động sẽ trực tiếp kê khai và đơn vị sử dụng lao động có thể khấu trừ vào lương khi cơ quan thuế yêu cầu.

(ii) Thứ hai, với người lao động Việt Nam làm việc trong các doanh nghiệp có vốn ĐTNN, với mức lương khởi điểm tính thuế là 2.000.000 đồng, cần thiết phải xem xét đến hai khía cạnh:

- Phải xét đến yếu tố gia cảnh khi tính thuế thu nhập. Đối với người lao động phải có nghĩa vụ nuôi nấng người thân thì mức khởi điểm có thể nâng lên cho phù hợp.

- Phải xét đến yếu tố địa lý khi xác định mức khởi điểm tính thuế. Đối với những thành phố lớn như TP. Hồ Chí Minh, Hà Nội, ... chi phí sinh hoạt khá đắt đỏ thì mức lương 2.000.000 đồng sẽ có sự khác biệt rất lớn so với những thị xã, những thành phố nhỏ hay nông thôn ■